

ТОГТООЛ

2025 оной июлиин 29

№ 455

Улаан-Үдэ хото

**«Буряад Уласай Мал болон загаһа баридаг халбарине дэмжэхэ талаар
улесай бюджетһээ мүнгэн дэмжэлтэ үзүүлхэ гуримуудые баталха тухай
ба Буряад Уласай Засагай газарай 2013.04.05-ай №178**

**«Буряад Уласай хүдөө ажыхын үйлэдбэрийн үлхөө нэгэдэлэй
дэмжэлгэдэ улесай бюджетһээ мүнгэн дэмжэлтэ
үзүүлхэ гуримуудые баталха тухай»**

**тогтоолдо хубилалтануудые оруулха тухай
Буряад Уласай Засагай газарай 2023.03.24-эй №160
тогтоолдо хубилалтануудые оруулха тухай**

Буряад Уласай Засагай газарай гуримшуулгын хуули ёһоной
шиидхэбэри мүнөө хүдэлжэ байһан хуули ёһонуудтай тааруулхын тула
Буряад Уласай Засагай газар **тогтооно**:

1. Буряад Уласай Засагай газарай 2023.03.24-эй №160 «Мал болон
загаһа баридаг халбарине дэмжэлгын улесай бюджетһээ мүнгэн дэмжэлтэ
үзүүлхэ гуримуудые баталха тухай болон Буряад Уласай Засагай газарай
2013.04.05-ай №178 «Буряад Уласай хүдөө ажыхын үйлэдбэрийн үлхөө
нэгэдэл дэмжэхын түлөө улесай бюджетһээ мүнгэн дэмжэлтэ үгэхэ
гуримуудые баталха тухай» тогтоолдо хубилалтануудые оруулха тухай»
гэһэн тогтоолдо иимэ хубилалтануудые оруулха (Буряад Уласай Засагай
газарай тогтоолнуудаар хубилгагдаһан 2023.12.27-ой №810, 2024.06.13-ай
№340, 2024.10.23-ай №607, 2025.06.19-эй №351):

1.1. 1-дэхи хабсаргалтада:

1.1.1. 4-дэхи пунктда удаадахи удхатайгаар абзац нэмэхэ:

«Мүнгэн дэмжэлтэ абагшын шэглэлдэ эрдэмэй, эрдэмэй үйлэдбэридэ
хэрэглэхэ болон (гү, али) болбосоролой ажаябуулгын ябасада хүдөө
ажыхын зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ, тэрэнэй анханай болон удаадахи
(үйлэдбэрийн) болбосоруулга Холбоото Уласай Хуулийн 3-дахи статьяда
зааһан жагсаалтада тааруулан ябуулдаг эрдэмэй эмхинүүд, дээдэ
һургуулийн мэргэжэлтэ болбосоролой эмхинүүд мүн лэ ороно 2006.12.29-
эй №264-ФЗ «Хүдөө ажыхы хүгжөөхэ тухай», Оросой Холбоото Уласай
Хүдөө ажыхын яамантай хэлсэжэ, яаманай баталһан мал үсхэбэрилгэ

дэмжэлгын жагсаалтада оруулагдаһан».

1.1.2. 12-дохи пунктда «шэлэн абалгада хабаадаха баримтануудые тушааха үдэртэ» гэхэн үгэнүүдые «энэ Журамай 13-дахи пунктын нэгэдэхи абзацта зааһан үдэртэ» гэхэн үгэнүүдээр хэлгэхэ.

1.1.3. Удаадахи удхатайгаар 12.1-дэхи пункт нэмэхэ:

«12.1. Яаман шэлэн абалга тухай соносхолдо иимэ ушарнуудые баримталжа, шэлэн абалгада хабаадагшадай мэдүүлгэнүүдые абаха һүүлшын үдэрһөө хойшо бэшэ хубилалтануудые оруулха:

- шэлэн абалгын ябасада хабаадагшадай мэдүүлгэ оруулха һүүлшын болзор иимэ аргаар үргэдхэгдэхэ ёһотой: иимэ хубилалтануудые хэһэн үдэрэй хойто үдэрһөө мэдүүлгэнүүдые абаха түгэсхэлэй үдэр хүрэтэр, тодорхойлһон болзор 3 литын үдэрһөө бага бэшэ байха;

- шэлэн абалга тухай соносхолдо хубилалтануудые оруулхадаа, мүнгэн дэмжэлтэ абаха хүнүүдые шэлэн абалгын аргада хубилалтануудые оруулха ёһогүй;

- мэдүүлгэнүүдые абажа эхилһэн үдэрһөө хойшо шэлэн абалгын соносхолдо хубилалтанууд оруулагдаһан ушарта шэлэн абалгын соносхолдо шэлэн абалгын хабаадагшадай мэдүүлгэнүүдтэ хубилалтануудые оруулха эрхэ тухай заалта оруулагдаха;

- мэдүүлгэ оруулһан шэлэн абалгын хабаадагшадта «Сахим мүнгэн» гурим хэрэглэн, шэлэн абалгын соносхолгын хубилалтанууд тухай үдэрэй хойто үдэрһөө хойшо бэшэ мэдээсэгдэнэ.

1.1.4. 13-дахи пунктда:

1.1.4.1. Наймадахи абзац удаадахи найруулгаар:

«- Буряад Уласай дэбисхэр дээрэ хүдөө ажахын үйлэдбэрийн үлхөө нэгэдэлдэ ажал ябуулха ба Буряад Уласай дэбисхэр дээрэхи татабариин албанда бүридхэлдэ абтаха;».

1.1.4.2. Удаадахи удхатайгаар абзацуудые нэмэхэ:

«- холбоото уласай гүрэнэй бюджетэй эмхи зургаанда уһалжа газар найжаруулгын талаар 50 мянган түхэригһөө дээшэ хэмжээнэй уһаар хангалгын (хажуу тээшэнь урдахуулга) туһаламжада болзорто үри шэрийн мүнгэн дэмжэлтэ абахын урда жэлдэ үгы байбал, тэрэнэй дэбисхэр дээрэ шэлэн абалгада хабаадагша ажал ябуулдаг;

- Оросой Холбоото Уласай Засагай газарай 2023.02.02-ой №154 «Хүдөө ажахын газарнуудай гүрэнэй тобыёг бариха гурим тухай» тогтоолоор баталагдаһан хүдөө ажахын газарнуудай гүрэнэй тобыёг ябуулха тухай Дүримэй 1-дэхи хабсаргалтада тааруулан, хүдөө ажахын үйлэдбэрийн ябуулагдажа байһан гү, али хэгдэхэ түсэбтэй газарай хэһэгүүдэй эзэдэй, газар хэрэглэгшэдэй, газарай эзэдэй, хүлһэлэгшэдэй оруулһан мэдээсэлнүүдые хүдөө ажахын газарай гүрэнэй тобыёгто оруулха.

1.1.5. Удаадахи удхатайгаар 14-дэхи пунктда абзац нэмэхэ:

«- энэ Журамай 2-дохи пунктын ёһоор Яаманда мэдээсэгдэһэн мүнгэн һангай эрьесын мүнөө жэлэй бюджетэй үүргэ дүүргэхэ хизаарлалтанууд дуталдана».

1.1.6. 19-дэхи пунктын дүрбэдэхи, табадахи абзацууды хасаха.

1.1.7. Удаадахи удхатайгаар 19.1-дэхи, 19.2-дохи пунктнууды нэмэхэ:

«19.1. Шэлэн абалгада хабаадаха тухай мэдүүлгэ оруулха болзорой дүүрэтэр нэгэшье мэдүүлгэ оруулагдаагүй гү, али гансал нэгэ мэдүүлгэ оруулагдаа хаань, мүнгэн дэмжэлтэдэ хүртэхэ хүнүүды шэлэн абалга амжалтагүй гэжэ тоологдохо; гү, али бүхы ороһон мэдүүлгэнүүд шэлэн абалгын соносхол соо шэлэн абалгын хабаадагшадай мэдүүлгэ үгэхэ эрилтэнүүдтэ тааранагүй гэхэн шийдхэбэри абтабал; гү, али мэдүүлгэнүүды шалгаһанай дүнгүүд дээрэ үндэһэлэн, гансал нэгэ мэдүүлгэ шэлэн абалгын соносхолдо табигдаһан эрилтэнүүдтэ таараа хаань.

19.2. Байгша оной мүнгэн һангай эрьесын жэлэй туршада яаман нэмэлтэ шэлэн абалгын ябасы соносхохо эрхэтэй».

1.1.8. 20-дохи пункт удаадахи найруулгаар:

«20. Шэлэгдэмэл хабаадагшадай мэдүүлгэ нээхэ баримта гэршэлһэн бэшэг байгуулга мэдүүлгэ абаха болзорой дүүрэхэн үдэрһөө хойшо нэгэдэхи ажалай үдэрһөө хойшо бэшэ нэгэдэмэл гол үүдэндэ өөрөө һурамхяар үнгэргэгдэдэг ба «Сахим мүнгэн» гуримда Комиссиин Түрүүлэгшын болон Комиссиин гэшүүдэй нэмэгдэхэн мэргэжэлэй сахим гарай үсэгөөр гар табидаг, мүн гол үүдэндэ гараа табиһан үдэрһөө хойшо түрүүшын ажалай үдэрһөө хойшо бэшэ табигдана».

1.1.9. 21-дэхи пунктда «15 ажалай үдэрнүүд» гэхэн үгэнүүды «25 ажалай үдэрнүүд» гэхэн үгэнүүдээр һэлгэхэ.

1.1.10. 22-дохи пунктын наймадахи абзацай һүүлдэ удаадахи удхатайгаар абзац нэмэхэ:

«- уһалжа газар һайжаруулгын талаар холбоото уласай гүрэнэй бюджетэй эмхидэ уһаар хангалгын (хажуу тээшээ урдахуулга) албанай түлөө болзорто үри шэриин мүнгэн дэмжэлтэ абаһан жэлэй урда тээхи жэлдэ байгаа гү, али үгы гү гэхэн тухай, тэрэнэй дэбисхэр дээрэ шэлэн абалгын хабаадагша ажал ябуулдаг. Хэрбээ шэлэн абалгын хабаадагша тухай энэ мэдээсэл үнгэржэ байһан жэлдэ гүрэнэй бусад дэмжэлгын хэмжээнүүдэй хэмжээндэ эригдэхэн байгаа хаань, дабтан эригдэхгүй;

- хүдөө ажахын газарай Нэгэн холбоото уласай мэдээсэлэй гурим (ЕФИС ЗСН) хэрэглэн, хүдөө ажахын газарнуудай гүрэнэй тобьёгто газарай хэһэг (газарай хэһэгүүд) тухай мэдээсэл оруулха тухай.

1.1.11. 23-дахи пунктын хоёрдохи, гурбадахи абзацууд удаадахи найруулгаар:

«Комиссиин бүридэл, үүргэ, хүдэлмэриин гурим Яаманай захиралтаар баталагдана. Комиссиин бүридэлдэ иимэ хүнүүд орожо болохогүй: шэлэн абалгын хабаадагшадай үндэһэлэгшэд, гэшүүд, ажалшад, мүн тэдэнтэй дүтэ гү, али гэрлэлгын талаар холбоотой хүнүүд (эхэ эсэгэ, нүхэр, үхибүүд, аха дүүнэр, эгэшэ дүүнэр, мүн аха дүүнэр, эгэшэ дүүнэр, эхэ эсэгэнэр, нүхэрэй үхибүүд ба үхибүүдэй нүхэрнүүд),

тэдэнтэй эд зөөрийн, бүлэгэй гү, али бусад дүтын харилсаатай хүнүүд; 2022.07.14-эй №255-ФЗ «Хари гүрэнэй нүлөө доро байһан хүнүүдэй үйлэ хэрэгыг хинадаг тухай» холбоото уласай хуулийн ёһоор хари гүрэнэй агент гэхэн зэргэтэй хүнүүд.

Мүнгэн дэмжэлтэ абагшадые шэлэн абалгын соносколдо тогтоохон мэдүүлгэ оруулха болзорой дүүрэхэнэй һүүлдэ ажалай нэгэ үдэрһөө хойшо Яаманда, мүн Комиссиин гэшүүдтэ «Сахим мүнгэн» гуримда шэлэн абалгын хабаадагшадай оруулһан мэдүүлгэнүүдые хаража үзэхэ эрхэ олгогдохо».

1.1.12. 25-дахи пункт хүсэнһөө буураһанда тоолохо.

1.1.13. 26-дахи пункт удаадахи найруулгаар:

«26. Хүлээн абтаһан мэдүүлгэнүүдэй хүндын зиндаа шэлэн абалгын хабаадагшадай шэглэлнүүдые, шэлэн абалгын шалгуурнуудые, мэдүүлгэнүүдые абаһан гуримуудые дүүргэхэн дээрэ үндэхэлжэ үнгэргэгдэдэг.

Мүнгэн дэмжэлтэ шэлэн абалгын хабаадагшадай дунда иимэ гуримаар хубаагдана:

хүндын зиндаада оруулагдаһан мүнгэн дэмжэлтэ абагшадые шэлэн абалгын хабаадагша бүхэндэ мэдүүлгэдэ зааһан хэмжээндэ хуби тааруу мүнгэн дэмжэлтын хэмжээн, хүндын зиндаада оруулагдаһан мүнгэн дэмжэлтэ абагшадые шэлэн абалгын бүхы хабаадагшадай гуйһан мүнгэн дэмжэлтын нийтэ хэмжээндэ, зүгөөр мэдүүлгэдэ зааһан хэмжээнһээ ехэ бэшэ, зарлал соо тодорхойлогдоһон мүнгэн дэмжэлтын дээдын хэмжээнһээ ехэ бэшэ мүнгэн дэмжэлтэ абаха хүнүүдые шэлэхэ (энэ Журамай VI хубийн ёһоор).

1.1.14. 27-дохи пунктн нэгэдэхи, хоёрдохи абзацуудые удаадахи найруулгаар:

«27. Мүнгэн дэмжэлтэ абаха хүнүүдые шэлэн абалгын ажал дүүргэхэ ба шэлэн абалгын илагшыг (илагшадые) тодорхойлхын тулада Комисси энэ Журамай 21-дэхи пункт соо тогтоохон һүүлшын үдэрһөө хойшо шэлэн абалгын дүнгүүдые тобшолһон баримта гэршэлһэн бэшэг зохёохо.

Шэлэн абалгын дүнгүүдые суглуулха баримта гэршэлһэн бэшэг байгуулга шэлэн абалгын илагшадые тодорхойлһон дүнгүүд дээрэ үндэхэлэн нэгэдэмэл гол үүдэндэ өөрөө һурамхяар үнгэргэгдэдэг. Шэлэн абалгын дүнгүүдые гаргаха баримта гэршэлһэн бэшэгтэ Комиссиин Түрүүлэгшын болон Комиссиин гэшүүдэй «Сахим мүнгэн» гуримда нэмэлтэ мэргэжэлтэй сахим гар табижа, гараа табиһан үдэрһөө хойшо түрүүшын ажалай үдэрһөө хойшо бэшэ, иимэ мэдээсэлнүүдые заажа, нэгэдэмэл гол үүдэндэ табигдаха:».

1.1.15. Удаадахи удхатайгаар 27.1-дэхи пункт нэмэхэ:

«27.1. Яаман шэлэн абалгын дүнгүүдые тобшолһон баримта гэршэлһэн бэшэгтэ хубилалтануудые оруулха шалтагааниие зааһан баримта гэршэлһэн бэшэгэй шэнэ хубилалта зохёожо, шэлэн абалгын дүнгүүдые тобшолһон баримта гэршэлһэн бэшэгэй түрүүшын хубилалтада

гараа табиһан үдэрһөө хойшо 10 литын үдэрһөө хойшо бэшэ хубилалтанууды оруулха ёһотой».

1.1.16. 28-дахи пункт удаадахи найруулгаар:

«28. Энэ Журамай 8-дахи пунктда хараалагдаһан шэглэлнүүд хоорондо мүнгэн дэмжэлтын мүнгэнэй хубаари Яаманай захиралтаар баталагдаха.

Мүнгэн дэмжэлтэ иимэ хэмжээгээр үгтэнэ:

- байгша оной январин 1-нэй байдалаар нэгэ юрын толгойд о хүнэй болон мяханай үбэртэ бодо малай үүлтэртэ мал хангалгын түлөө;

- байгша оной январин 1-һээ нэгэ юрын толгойд о үүлтэртэ мал (хүнэй болон мяханай үүлтэртэ үхэрһөө бусад) хангалгада;

- байгша оной январин 1-һээ үүлтэртэ хониды нэгэ толгойгоор дээшэлүүлхэ тухай».

1.1.17. 31-дэхи пункт соо «10 ажалай үдэр» гэхэн үгэнүүды «15 ажалай үдэр» гэхэн үгэнүүдээр хэлгэхэ.

1.1.18. 33-дахи пунктда «гэрээ бэшэгүүд» гэхэн үгын хүүлдэ хоёрдохи ба гурбадахи абзацуудта «(хэлсээнүүд)» гэхэн үгэ нэмэгдэхэ.

1.2. 2-дохи хабсаргалтада:

1.2.1. Удаадахи удхатайгаар 4-дэхи пунктда абзац нэмэхэ:

«Холбоото Уласай Хуулийн 3-дахи статьяда зааһан 2006.12.29-эй №264-ФЗ «Хүдөө ажахын хүгжэлтэ тухай» (мяханай үхэр үсхэбэрилгэ дэмжэлгын мүнгэн дэмжэлтэдэ, хони ямаанай үсхэбэрилгэ хүгжөөлгэдэ) жагсаалтада тааруулан ябуулдаг мүнгэн дэмжэлтэ абагшын шэглэлдэ эрдэмэй, эрдэмэй-үйлэдбэридэ хэрэглэхэ болон (гү, али) болбосоролой ажаябуулгын ябасада хүдөө ажахын зүйлнүүды үйлэдбэрилгэ, тэрэнэй анханай болон удаадахи (үйлэдбэрийн) болбосоруулга эрдэмэй эмхинүүд, дээдэ хургуулийн мэргэжэлтэ болбосоролой эмхинүүд мүн лэ ороно».

1.2.2. 12-дохи пунктда «шэлэн абалгада хабаадаха баримта бэшэгүүды тушааха үдэртэ» гэхэн үгэнүүды «энэ Журамай 13-дахи пунктын нэгэдэхи абзацта зааһан үдэртэ» гэхэн үгэнүүдээр хэлгэхэ.

1.2.3. Удаадахи удхатайгаар 12.1-дэхи пункт нэмэхэ:

«12.1. Яаман шэлэн абалга тухай соносколд о иимэ ушарнууды баримталжа, шэлэн абалгын хабаадагшадай мэдүүлгэнүүды абаха хүүлшын үдэрһөө хойшо бэшэ хубилалтанууды оруулха:

- шэлэн абалгын ябасада хабаадагшадай мэдүүлгэ оруулха хүүлшын болзор иимэ аргаар үргэдхэгдэхэ ёһотой: иимэ хубилалтанууды хэһэн үдэрэй хойто үдэрһөө мэдүүлгэнүүды абаха түгэсхэлэй үдэр хүрэтэр, тодорхойлһон болзор 3 литын үдэрһөө бага бэшэ байха;

- шэлэн абалга тухай соносколд о хубилалтанууды оруулхадаа, мүнгэн дэмжэлтэ абаха хүнүүды шэлэн абалгын аргада хубилалтанууды оруулха ёһогүй;

- мэдүүлгэ абажа эхилһэн үдэрһөө хойшо шэлэн абалгын соносколд о хубилалтанууд оруулагдаһан ушарта шэлэн абалгын соносколд о шэлэн абалгын хабаадагшадай мэдүүлгэнүүдтэ хубилалтанууды оруулха эрхэ

тухай заалта оруулагдах;

- мэдүүлгэ оруулһан шэлэн абалгын хабаадагшадта «Сахим мүнгэн» гурим хэрэглэн, шэлэн абалгын соносхолгын хубилалтанууд тухай үдэрэй хойто үдэрһөө хойшо бэшэ мэдээсэгдэнэ.

1.2.4. 13-дахи пунктда:

1.2.4.1. Наймадахи абзац удаадахи найруулгаар:

«- Буряад Уласай дэбисхэр дээрэхи хүдөө ажахын үйлэдбэрийн үлхөө нэгэдэлдэ ажал ябуулха ба Буряад Уласай дэбисхэр дээрэхи татабариин албанда бүридхэлдэ абтаха;».

1.2.4.2. Арбан юһэдэхи абзац удаадахи найруулгаар:

«- Оросой Холбоото Уласай Засагай газарай 2023.02.02-ой №154 «Хүдөө ажахын газарнуудай гүрэнэй тобьёг бариха гурим тухай» тогтоолоор 2025 оной январийн 1-һээ эхилжэ, шэлэн абалгын хабаадагшадта газар хэрэглэхэ эрхэтэй байһан тухай баримта бэшэгүүдээр баталагдаха ёһотой хүдөө ажахын газарнуудай гүрэнэй бүридхэл бариха тухай Дүримэй 1-дэхи хабсаргалтада тааруулан, шэлэн абалгын хабаадагшадай хүдөө ажахын үйлэдбэрийн ябуулагдадаг гү, али хэгдэхэ түсэбтэй газарай хэһэгүүдые хэрэглэхэ эрхэтэй байһые баримта бэшэгүүдээр баталһан байха ёһотой, энэ Журамай 8-дахи хубийн «в» дотор пунктда зааһан түрүүлхэ шэглэлһээ бусад (Оросой Холбоото Уласай үндэһэн арадуудай заншалта ажаһуудалай болон заншалта ажахы эрхилэлгын газарнуудта оршодог газарай хэһэгүүдтэ хабаатайгаар Оросой Холбоото Уласай Засагай газарай 2009.05.08-ай №631-р тогтоолоор баталагдаһан үндэһэн арадуудай заншалта ажаһуудалай болон заншалта ажахы эрхилэлгын газарнуудай жагсаалтада тааруулан);»;

1.2.4.3. Удаадахи удхатайгаар абзацуудые нэмэхэ:

«- газар уһажуулан гү, али хатаан үрэжэлыень хайжаруулгын талаар холбоото уласай гүрэнэй бюджетэй эмхи зургаанда газар хайжаруулгын талаар 50 мянган түхэригһөө дээшэ хэмжээнэй уһаар хангалгын (хажуу тээшэнь урдахуулга) туһаламжада болзорто үри шэрийн мүнгэн дэмжэлтэ абахын урда жэлдэ үгы байбал, тэрэнэй дэбисхэр дээрэ шэлэн абалгада хабаадагша ажал ябуулдаг;

- хүдөө ажахын газарнуудай гүрэнэй тобьёгто хүдөө ажахын үйлэдбэрийн үйлэдбэрилэгдэжэ байһан гү, али хэгдэхээр түсэблэгдэһэн газарай хэһэгүүдэй эзэдэй, газарай хэрэглэгшэдэй, газарай эзэдэй ба хүлһэлэгшэдэй үгэһэн мэдээсэл оруулалга

1.2.5. 14-дэхи пунктда удаадахи удхатайгаар абзац нэмэхэ:

«- энэ Журамай 2-дохи пунктын ёһоор Яаманда мэдээсэгдэһэн энэ жэлэй мүнгэн хангай эрьесын жэлэй бюджетэй үүргэ дүүргэхэ хизаарлалтанууд дуталдана.».

1.2.6. 19-дэхи пунктын дүрбэдэхи, табадахи абзацуудые хасаха.

1.2.7. Удаадахи удхатайгаар 19.1-дэхи, 19.2-дохи пунктнуудые нэмэхэ:

«19.1. Шэлэн абалгада хабаадаха тухай мэдүүлгэ оруулха болзорой

дүүрэтэр нэгэшые мэдүүлгэ оруулагдаагүй гү, али гансал нэгэ мэдүүлгэ оруулагдаа хаань, мүнгэн дэмжэлтэдэ хүртэхэ хүнүүдые шэлэн абалга амжалтагүй болоо гэжэ тоологдохо; гү, али бүхы ороһон мэдүүлгэнүүд шэлэн абалгын соноскол соо шэлэн абалгын хабаадагшадай мэдүүлгэ үгэхэ эрил-тэнүүдтэ тааранагүй гэхэн шийдхэбэри абтабал; гү, али мэдүүлгэнүүдые шалгаһанай дүнгүүд дээрэ үндэһэлэн, гансал нэгэ мэдүүлгэ шэлэн абалгын соносколдо табигдаһан эрилтэнүүдтэ таараа хаань.

19.2. Байгша оной мүнгэн һангай жэлэй туршада Яаман нэмэлтэ шэлэн абалгын ябасые соноскохо эрхэтэй».

1.2.8. 20-дохи пункт удаадахи найруулгаар:

«20. Шэлэгдэмэл хабаадагшадай мэдүүлгэ нээхэ баримта гэршэлһэн бэшэг байгуулга мэдүүлгэ абаха болзорой дүүрэхэн үдэрһөө хойшо нэгэдэхи ажалай үдэрһөө хойшо бэшэ нэгэдэмэл гол үүдэндэ өөрөө һурамхяар үнгэргэгдэдэг ба «Сахим мүнгэн» гуримда Комиссиин Түрүүлэгшын болон Комиссиин гэшүүдэй нэмэгдэхэн мэргэжэлэй сахим гарай үсэгөөр гар табидаг, мүн тэрэнэй гараа табигдан үдэр нэгэдэмэл гол үүдэндэ удаадахи ажалай нэгэдэхи үдэрһөө хойшо бэшэ табигдана».

1.2.9. 21-дэхи пунктда «15 ажалай үдэрнүүд» гэхэн үгэнүүдые «25 ажалай үдэрнүүд» гэхэн үгэнүүдээр һэлгэхэ.

1.2.10. 22-дохи пунктын наймадахи абзацай һүүлдэ удаадахи удхатайгаар абзацуудые нэмэхэ:

«- уһалжа газар һайжаруулгын талаар холбоото уласай гүрэнэй бюджетэй эмхидэ уһаар хангалгын (хажуу тээшээ урдахуулга) албанай түлөө болзорто үри шэриин мүнгэн дэмжэлтэ абаһан жэлэй урда тээхи жэлдэ байгаа гү, али үгы гү гэхэн тухай, тэрэнэй дэбисхэр дээрэ шэлэн абалгын хабаадагша ажал ябуулдаг. Хэрбээ шэлэн абалгын хабаадагша тухай энэ мэдээсэл үнгэржэ байһан жэлдэ гүрэнэй бусад дэмжэлгын хэмжээнүүдэй хэмжээндэ эригдэхэн байгаа хаань, дабтан эригдэхгүй;

- хүдөө ажахын газарай Нэгэн холбоото уласай мэдээсэлэй гурим (ЕФИС ЗСН) хэрэглэн, хүдөө ажахын газарнуудай гүрэнэй тобьёгто газарай хэхэг (газарай хэхэгүүд) тухай мэдээсэл оруулха тухай.

1.2.11. 23-дахы пунктын хоёрдохи, гурбадахи пунктуудые удаадахи найруулгаар:

«Комиссиин бүридэл, үүргэ, хүдэлмэрийн гурим Яаманай захирал-таар баталагдана. Комиссиин бүридэлдэ иимэ хүнүүд орожо болохогүй: шэлэн абалгын хабаадагшадай үндэһэлэгшэд, гэшүүд, ажалшад, мүн тэдэнтэй дүтэ гү, али гэрлэлгын талаар холбоотой хүнүүд (эхэ эсэгэ, нүхэр, үхибүүд, аха дүүнэр, эгэшэ дүүнэр, мүн аха дүүнэр, эгэшэ дүүнэр, эхэ эсэгэнэр, нүхэрэй үхибүүд ба үхибүүдэй нүхэрнүүд), тэдэнтэй эд зөөрийн, бүлэгэй гү, али бусад дүтын харилсаатай хүнүүд; 2022.07.14-эй №255-ФЗ «Хари гүрэнэй нүлөө доро байһан хүнүүдэй үйлэ хэрэгы хинадаг тухай» холбоото уласай хуулийн ёһоор хари гүрэнэй агент гэхэн зэргэтэй хүнүүд.

Мүнгэн дэмжэлтэ абагшадые шэлэн абалгын соносколдо тогтооһон

мэдүүлгэ оруулха болзорой дүүрэнхэнэй һүүлдэ ажалай нэгэ үдэрһөө хойшо Яаманда, мүн Комиссиин гэшүүдтэ «Сахим мүнгэн» гуримда шэлэн абалгын хабаадагшадай оруулһан мэдүүлгэнүүдые хаража үзэхэ эрхэ олгогдохо».

1.2.12. 25-дахи пункт хүсэһөө буураһанда тоолохо.

1.2.13. 26-дахи пункт удаадахи найруулгаар:

«26. Хүлээн абтаһан мэдүүлгэнүүдэй хүндын зиндаа шэлэн абалгын хабаадагшадай шэглэлнүүдые, шэлэн абалгын шалгуурнуудые, мэдүүлгэнүүдые абаһан гуримуудые дүүргэһэн дээрэ үндэһэлжэ үнгэргэгдэдэг.

Мүнгэн дэмжэлтэ шэлэн абалгын хабаадагшадай дунда иимэ гуримаар хубаагдана:

Нэрэ хүндын зэргэдэ оруулагдаһан мүнгэн дэмжэлтэ абагшадые шэлэн абалгын хабаадагша бүхэндэ мэдүүлгэдэ зааһан хэмжээндэ хуби тааруу мүнгэн дэмжэлтын хэмжээн, нэрэ хүндын зэргэдэ оруулагдаһан мүнгэн дэмжэлтэ абагшадые шэлэн абалгын бүхы хабаадагшадай гуйһан мүнгэн дэмжэлтын ниитэ хэмжээндэ, зүгөөр мэдүүлгэдэ зааһан хэмжээнһээ ехэ бэшэ, зарлалаар тодорхойлогдоһон мүнгэн дэмжэлтын дээдын хэмжээнһээ ехэ бэшэ хэмжээн үгтэнэ мүнгэн дэмжэлтэ абаха хүнүүдые шэлэхэ (энэ Журамай VI хубиин ёһоор).

1.2.14. 27-дохи пунктын нэгэдэхи, хоёрдохи абзацууд удаадахи найруулгаар:

«27. Мүнгэн дэмжэлтэ абаха хүнүүдые шэлэн абалгын ажал дүүргэхэ ба шэлэн абалгын илагшые (илагшадые) тодорхойлхын тулада Комисси энэ Журамай 21-дэхи пункт соо тогтооһон һүүлшын үдэрһөө хойшо шэлэн абалгын дүнгүүдые тобшолһон баримта гэршэлһэн бэшэг зохёохо.

Шэлэн абалгын дүнгүүдые суглуулха баримта гэршэлһэн бэшэг шэлэн абалгын илагшадые тодорхойлһон дүнгүүд дээрэ үндэһэлжэ, нэгэдэмэл гол үүдэндэ һурамхяар байгуулагдана. Шэлэн абалгын дүнгүүдые тобшолол хэхэ баримта гэршэлһэн бэшэгтэ Комиссиин түрүүлэгшын болон Комиссиин гэшүүдэй «Сахим мүнгэн» гуримда нэмэлтэ мэргэжэлтэй сахим гар табижа, нэгэдэмэл гол үүдэндэ гар табиһан үдэрһөө хойшо түрүүшын ажалай үдэрһөө хойшо иимэ мэдээсэлнүүд заажа табигдана:».

1.2.15. Удаадахи удхатайгаар 27.1-дэхи пункт нэмэхэ:

«27.1. Яаман шэлэн абалгын дүнгүүдые тобшолһон баримта гэршэлһэн бэшэгтэ хубилалтануудые оруулха шалтагааниие зааһан баримта гэршэлһэн бэшэгэй шэнэ хубилалта зохёожо, шэлэн абалгын дүнгүүдые тобшолһон баримта гэршэлһэн бэшэгэй түрүүшын хубилалтада гараа табиһан үдэрһөө хойшо 10 литын үдэрһөө хойшо бэшэ хубилалтануудые оруулха ёһотой».

1.2.16. 31-дэхи пунктда «10 ажалай үдэрнүүд» гэхэн үгэнүүдые «15 ажалай үдэрнүүд» гэхэн үгэнүүдээр хэлгэхэ.

1.2.17. 33-дахи пунктда «гэрээ бэшэгүүд» гэхэн үгын һүүлдэ

хоёрдохи ба гурба-дахи абзацуудта «(хэлсээнүүд)» гэхэн үгэ нэмэгдэхэ.

1.3. 3-дахи хабсаргалтада:

1.3.1. 12-дохи пунктда «шэлэн абалгада хабаадаха баримтануудыг тушааха үдэртэ» гэхэн үгэнүүдыг «энэ Журамай 13-дахи пунктын нэгэдэхэ абзацта зааһан үдэртэ» гэхэн үгэнүүдээр нэлгэхэ.

1.3.2. Удаадахи удхатайгаар 12.1-дэхэ пункт нэмэхэ:

«12.1. Яаман шэлэн абалга тухай сонохолдо иимэ ушарнуудыг баримталжа, шэлэн абалгын хабаадагшадай мэдүүлгэнүүдыг абаха һүүлшын үдэрһөө хойшо бэшэ хубилалтануудыг оруулха:

- шэлэн абалгын ябасада хабаадагшадай мэдүүлгэ оруулха һүүлшын болзор иимэ аргаар үргэдхэгдэхэ ёһотой: тиимэһээ иимэ хубилалтануудыг хэһэн үдэрэй хойто үдэрһөө мэдүүлгэнүүдыг хүлээн абаха хаагдаха үдэр болотор зааһан болзор 3 литын үдэр болоно;

- шэлэн абалга тухай сонохолдо хубилалтануудыг оруулхадаа, тмүнгэн дэмжэлтэ абаха хүнүүдыг шэлэн абалгын аргада хубилалтануудыг оруулха ёһогүй;

- мэдүүлгэ абажа эхилһэн үдэрһөө хойшо шэлэн абалгын сонохолдо хубилалтанууд оруулагдаһан ушарта шэлэн абалгын сонохолдо шэлэн абалгын хабаадагшадай мэдүүлгэнүүдтэ хубилалтануудыг оруулха эрхэ тухай заалта оруулагдаха;

- мэдүүлгэ оруулһан шэлэн абалгын хабаадагшадта «Сахим мүнгэн» гурим хэрэглэн, шэлэн абалгын сонохолгын хубилалтанууд тухай үдэрэй хойто үдэрһөө хойшо бэшэ мэдээсэгдэнэ.

1.3.3. 13-дахи пунктда:

1.3.3.1. Наймадахи абзац удаадахи найруулгаар:

«- Буряад Уласай дэбисхэр дээрэхи хүдөө ажахын үйлэдбэрийн үлхөө нэгэдэлдэ ажал ябуулха ба Буряад Уласай дэбисхэр дээрэхи татабариин албанда бүридхэлдэ абтаха;».

1.3.3.2. Удаадахи удхатайгаар абзацуудыг нэмэхэ:

«- уһаар хангалгын талаар холбоото уласай гүрэнэй бюджетэй эмхи зургаанда уһаар хангалгын талаар 50 мянган түхэригһөө дээшэ хэмжээнэй уһаар хангалгын (хажуу тээшээ урдахуулга) туһаламжада болзорто үри шэрийн мүнгэн дэмжэлтэ абахын урда жэлдэ үгы байбал, тэрэнэй дэбисхэр дээрэ шэлэн абалгада хабаадагша ажал ябуулдаг;

- Оросой Холбоото Уласай Засагай газарай 2023.02.02-ой №154 «Хүдөө ажахын газарнуудай гүрэнэй тобыг бариха гурим тухай» тогтоолоор баталагдаһан хүдөө ажахын газарнуудай гүрэнэй тобыг ябуулха тухай Дүримэй 1-дэхэ хабсаргалтада тааруулан, хүдөө ажахын үйлэдбэрийн ябуулагдажа байһан гү, али хэгдэхэ түсэбтэй газарай хэһэгүүдэй эзэдэй, га-зар хэрэглэгшэдэй, газарай эзэдэй, хүлһэлэгшэдэй оруулһан мэдээсэлнүүдыг хүдөө ажахын газарай гүрэнэй тобыгто оруулха.

1.3.4. Удаадахи удхатайгаар 14-дэхэ пунктда абзац нэмэхэ:

«- энэ Журамай 2-дохи пунктын ёһоор Яаманда мэдээсэгдэһэн энэ жэлэй мүнгэн һангай эрьсын жэлэй бюджетэй үүргэ дүүргэхэ

хизаарлалтанууд дуталдана».

1.3.5. 15-дахи пунктда удаадахи удхатайгаар абзац нэмэхэ:

«3-дахи пунктын дотор пунктын эрилтэ энэ Журамай 8.7-дохи пунктда хараалагдаһан мүнгэн дэмжэлтэ үгэхэ шэглэлдэ хабаатай бэшэ».

1.3.6. 19-дэхи пунктын дүрбэдэхи, табадахи абзацууды хасаха.

1.3.7. Удаадахи удхатайгаар 19.1-дэхи, 19.2-дохи пунктнууды нэмэхэ:

«19.1. Шэлэн абалгада хабаадаха тухай мэдүүлгэ оруулха болзорой дүүрэтэр нэгэшье мэдүүлгэ оруулагдаагүй гү, али гансал нэгэ мэдүүлгэ оруулагдаа хаань, мүнгэн дэмжэлтэдэ хүртэхэ хүнүүды шэлэн абалга амжалтагүй болоо гэжэ тоологдохо; гү, али бүхы ороһон мэдүүлгэнүүд шэлэн абалгын соноскол соо шэлэн абалгын хабаадагшадай мэдүүлгэ үгэхэ эрил-тэнүүдтэ тааранагүй гэхэн шийдхэбэри абтабал; гү, али мэдүүлгэнүүды шалгаһанай дүнгүүд дээрэ үндэһэлэн, гансал нэгэ мэдүүлгэ шэлэн абалгын соносколдо табигдаһан эрилтэнүүдтэ таараа хаань.

19.2. Байгша оной мүнгэн һангай эрьесын жэлэй туршада Яаман нэмэлтэ шэлэн абалгын ябасы соноскохо эрхэтэй».

1.3.8. 20 -дохи пункт удаадахи найруулгаар:

«20. Шэлэн абалгын дүнгүүды суглуулха баримта гэршэлһэн бэшэг шэлэн абалгын илагшадые тодорхойлоһон дүнгүүд дээрэ үндэһэлжэ, нэгэдэмэл гол үүдэндэ һурамхяар байгуулагдана. Шэлэн абалгын дүнгүүды тобшолол хэхэ баримта гэршэлһэн бэшэгтэ Комиссиин түрүүлэгшын болон Комиссиин гэшүүдэй «Сахим мүнгэн» гуримда нэмэлтэ мэргэжэлтэй сахим гар табижа, нэгэдэмэл гол үүдэндэ гар табиһан үдэрһөө хойшо түрүүшын ажалай үдэрһөө хойшо иимэ мэдээсэлнүүд заа-жа табигдана:».

1.3.9. 22-дохи пункт соо наймадахи абзацай һүүлдэ удаадахи удхатайгаар абзацууды нэмэхэ:

«-уһалжа газар һайжаруулгын талаар холбоото уласай гүрэнэй бюджетэй эмхидэ уһаар хангалгын (хажуу тээшээ урдахуулга) албанай түлөө болзор-то үри шэриин мүнгэн дэмжэлтэ абан жэлэй урда тээхи жэлдэ байгаа гү, али үгы гү гэхэн тухай, тэрэнэй дэбисхэр дээрэ шэлэн абалгын хабаадагша ажал ябуулдаг. Хэрбээ шэлэн абалгын хабаадагша тухай энэ мэдээсэл үнгэржэ байһан жэлдэ гүрэнэй бусад дэмжэлгын хэмжээнүүдэй хэмжээндэ эригдэһэн байгаа хаань, дабтан эригдэхгүй;

- хүдөө ажахын газарай Нэгэн холбоото уласай мэдээсэлэй гурим (ЕФИС ЗСН) хэрэглэн, хүдөө ажахын газарнуудай гүрэнэй тобьёгто газарай хэхэг (газарай хэхэгүүд) тухай мэдээсэл оруулха тухай.

1.3.10. 23-дахи пунктын хоёрдохи ба гурбадахи абзацууд удаадахи найруулгаар:

«Комиссиин бүридэл, үүргэ, хүдэлмэриин гурим Яаманай захиралтаар баталагдана. Комиссиин бүридэлдэ иимэ хүнүүд орожо болохогүй: шэлэн абалгын хабаадагшадай үндэһэлэгшэд, гэшүүд,

ажалшад, мүн тэдэнтэй дүтэ гү, али гэрлэлгын талаар холбоотой хүнүүд (эхэ эсэгэ, нүхэр, үхибүүд, аха дүүнэр, эгэшэ дүүнэр, мүн аха дүүнэр, эгэшэ дүүнэр, эхэ эсэгэнэр, нүхэрэй үхибүүд ба үхибүүдэй нүхэрнүүд), тэдэнтэй эд зөөрин, бүлэгэй гү, али бусад дүтын харилсаатай хүнүүд; 2022.07.14-эй №255-ФЗ «Хари гүрэнэй нүлөө доро байһан хүнүүдэй үйлэ хэрэгыг хинадаг тухай» холбоото уласай хуулийн ёһоор хари гүрэнэй агент гэхэн зэргэтэй хүнүүд.

Мүнгэн дэмжэлтэ абагшадые шэлэн абалгын соносхолдо тогтооһон мэдүүлгэ оруулха болзорой дүүрэхэнэй һүүлдэ ажалай нэгэ үдэрһөө хойшо Яаманда, мүн Комиссиин гэшүүдтэ «Сахим мүнгэн» гуримда шэлэн абалгын хабаадагшадай оруулһан мэдүүлгэнүүдые хаража үзэхэ эрхэ олгогдохо».

1.3.11. 25-дахы пункт хүсэһөө буураһанда тоолохо.

1.3.12. 26-дахы пункт удаадахи найруулгаар:

«26. Хүлээн абтаһан мэдүүлгэнүүдэй хүндын зиндаа шэлэн абалгын хабаадагшадай шэглэлнүүдые, шэлэн абалгын шалгуурнуудые, мэдүүлгэнүүдые абаһан гуримуудые дүүргэхэн дээрэ үндэхэлжэ үнгэргэгдэдэг.

Мүнгэн дэмжэлтэ шэлэн абалгын хабаадагшадай дунда иимэ гуримаар хубаагдана:

шэлэн абалгын илагша бүхэндэ энэ Журамай VI хубийн ёһоор тоологдоһон мүнгэн дэмжэлтын хэмжээн үгтэнэ, зүгөөр мэдүүлгэ соо шэлэн абалгын илагшын гуйһан мүнгэн дэмжэлтын хэмжээнһээ ехэ бэшэ».

1.3.13. 27-дохи пунктын нэгэдэхи, хоердохи абзацуудые удаадахи найруулгаар:

«27. Мүнгэн дэмжэлтэ абаха хүнүүдые шэлэн абалгын ажал дүүргэхэ ба шэлэн абалгын илагшыг (илагшадые) тодорхойлхын тулада Комисси энэ Журамай 21-дэхи пункт соо тогтооһон һүүлшын үдэрһөө хойшо шэлэн абалгын дүнгүүдые тобшолһон баримта гэршэлхэн бэшэг зохёохо.

Шэлэн абалгын дүнгүүдые суглуулха баримта гэршэлхэн бэшэг шэлэн абалгын илагшадые тодорхойлһон дүнгүүд дээрэ үндэхэлжэ, нэгэдэмэл гол үүдэндэ һурамхяар байгуулагдана. Шэлэн абалгын дүнгүүдые тобшолол хэхэ баримта гэршэлхэн бэшэгтэ Комиссиин түрүүлэгшын болон Комиссиин гэшүүдэй «Сахим мүнгэн» гуримда нэмэлтэ мэргэжэлтэй сахим гар табижа, нэгэдэмэл гол үүдэндэ гар табиһан үдэрһөө хойшо түрүүшын ажалай үдэрһөө хойшо иимэ мэдээсэлнүүд заажа табигдана:».

1.3.14. Удаадахи удхатайгаар 27.1-дэхи пункт нэмэхэ:

«27.1. Яаман шэлэн абалгын дүнгүүдые тобшолһон баримта гэршэлхэн бэшэгтэ хубилалтануудые оруулха шалтагааниие зааһан баримта гэршэлхэн бэшэгтэй шэнэ хубилалта зохёожо, шэлэн абалгын дүнгүүдые тобшолһон баримта гэршэлхэн бэшэгтэй түрүүшын хубилалтада гараа табиһан үдэрһөө хойшо 10 литын үдэрһөө хойшо бэшэ

хубилалтануудыг оруулха ёготой».

1.3.15. 28.2-дохи пункт удаахи найруулгаар:

«28.2. Гүрэнэй үүлтэртэ тобыёгой бүридхэлдэ абтаһан үүлтэртэ эмхинүүдһээ үүлтэртэ залуу хүдөө ажахын мал худалдан абаха гаргашануудай нэгэ хубиие толгойн хэмжээгээр бусааха.

Энэ хэмжээн Яаманай захиралтаар жэл бүри баталагдадаг ба мэдүүлгэнүүдэй хубида мүнгэн дэмжэлтэ тоолохо үнэмшэлгэнүүдтэ заагдаһан байгша оной мүнгэн һангай эрьесын жэлэй нийтэ мүнгэн һангай хэмжээн болон залуу мал үрэжүүлгын нийтэ сэн дээрэ үндэһэлжэ тодорхойлогдодог, зүгөөр энэ Журамда хараалагдаһан мүнгэн дэмжэлтын дээдын хэмжээнһээ дээшэ бэшэ:

28.2.1. Һүнэй үүлтэрэй залуу үүлтэртэ бодо мал худалдан абахада, мүнгэн дэмжэлтын эгээл ехэ хэмжээн:

а) 50-һаа дээшэ малай һууритай һү һаалиин фермэ байгуулха (һэргээхэ, барилга хэхэ) ушарта улашаа гадуур залуу мал худалдан абахада гарадаг гаргашануудай 90%% (тээбэрийн гаргашануудыг оруулангүй);

б) залуу мал худалдан абахадаа гараһан гаргашануудай 50% (тээбэрийн гаргашануудыг оруулангүй), 50-һаа дээшэ малай һууритай һү һаа-лиин фермэ байгаа һаа.

28.2.2. Мяханай үүлтэрэй үүлтэртэ залуу мал, тэрэ тоодо һарлаг, марал, буга худалдан абахада, мүнгэн дэмжэлтын дээдэ хэмжээн:

а) 200-һаа дээшэ үйлэдбэрийн газартай малай фермэ байгуулхада, улашаа гадуур залуу мал худалдан абахада гарадаг гаргашануудай 90% (тээбэрийн гаргашануудыг оруулангүй);

б) үхэр, түрөөгүй залуу үхэр худалдажа абахадаа гараһан гаргашануудай 50% (тээбэрийн гаргашануудыг оруулангүй);

в) үүлтэртэ бухануудыг худалдан абахадаа гараһан гаргашануудай 70% (тээбэрийн гаргашануудыг оруулангүй).

28.2.3. үүлтэртэ залуу хони ба (гү, али) ямаа худалдан абахада, хүндэ татаха үүлтэрэй адуунай залуу мал үсхэбэрилхэдэ, мүнгэн дэмжэлтын дээдын хэмжээн иимэ хэмжээнһээ дээшэ бэшэ:

а) эхэ хони, ямаан, гүүн худалдан абахадаа гараһан гаргашануудай 50% (тээбэрийн гаргашануудыг оруулангүй);

б) 70% гаргашануудыг һэлгэхэ хуса, үхэр, унага худалдажа абахадаа (тээбэрийн гаргашануудыг оруулангүй).

1.3.16. 29-дэхи пунктда «энэ Журамай 31-дэхи пунктда зааһан хэлсээндэ гараа табиһан үдэрһөө хойшо» гэхэн үгэнүүдыг «энэ Журамай 27-дохи пунктын ёһоор мүнгэн дэмжэлтэ үгэхэ тухай Яаманай шийдхэбэрийн үдэрһөө хойшо» гэхэн үгэнүүдээр һэлгэхэ.

1.4. 4-дэхи хабсаргалтада:

1.4.1. 3-дахы пунктда «4-дэхи гурбан һарада» гэхэн үгэнүүдыг «3-дахы ба (гү, али) 4-дэхи гурбан һарада» гэхэн үгэнүүдээр һэлгэхэ.

1.4.2. 4-дэхи пункт удаахи найруулгаар:

«4. Мүнгэн дэмжэлтэ абагшын бүлэгтэ иимэ ойлгосонууд ороно:

- «Хүдөө ажахы хүгжөөхө тухай» 2006.12.29-эй 264-ФЗ холбоото уласай хуулийн 3-дахи статьягаар иимэ гэжэ тоологдоһон хүдөө ажахын үйлэдбэрилэгшэд (хубийн ажахы болон хүдөө ажахын зээлийн хэрэглэгшэдэй хамтаралнуудыг хүтэлбэрилдэг ажаһуугшадһаа бусад);

- үмсын ажахы эрхилдэг, «Мэргэжэлэй олзоһоо татабари» гэхэн тусхай татабарийн гурым хэрэглэдэг эрхэтэд;

- эрдэмэй, эрдэмэй-үйлэдбэридэ хэрэглэхэ болон (гү, али) болбосоролой ажаябуулгын ябасада хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ, тэрэнэй анханай болон удаадахи (үйлэдбэрийн) болбосоруулгыг «Хүдөө ажахын хүгжэлтэ тухай» 2006.12.29-эй №264-ФЗ Холбоото уласай Хуулийн 3-дахи статьягай 1-дэхи хубида зааһан жагсаалтада тааруулан ябуулжа байдаг эрдэмэй эмхинүүд, дээдэ һуралсалай мэргэжэлтэ болбосоролой эмхинүүд.

1.4.3. 8-дахи пунктда «4-дэхи гурбан һарада» гэхэн үгэнүүдыг «3-дахи ба (гү, али) 4-дэхи гурбан һарада» гэхэн үгэнүүдээр һэлгэхэ.

1.4.4. 12-дохи пунктда «шэлэн абалгада хабаадаха баримтануудыг тушааха үдэртэ» гэхэн үгэнүүдыг «энэ Журамай 13-дахи пунктын нэгэдэхи абзацта зааһан үдэртэ» гэхэн үгэнүүдээр һэлгэхэ.

1.4.5. Удаадахи удхатайгаар 12.1-дэхи пункт нэмэхэ:

«12.1. Яаман шэлэн абалга тухай соносколдо иимэ ушарнуудыг баримталжа, шэлэн абалгын хабаадагшадай мэдүүлгэнүүдыг абаха һүүлшын үдэрһөө хойшо бэшэ хубилалтануудыг оруулха:

- шэлэн абалгын ябасада хабаадагшадай мэдүүлгэ оруулха һүүлшын болзор иимэ аргаар үргэдхэгдэхэ ёһотой: иимэ хубилалтануудыг хэһэн үдэрэй хойто үдэрһөө мэдүүлгэнүүдыг абаха түгэсхэлэй үдэр болотор, мэдүүлгэнүүдыг абаха һүүлшын болзорой урда тээ зааһан болзор 3 литын үдэрһөө бага бэшэ байха;

- шэлэн абалга тухай соносколдо хубилалтануудыг оруулхадаа, мүнгэн дэмжэлтэ абаха хүнүүдыг шэлэн абалгын аргада хубилалтануудыг оруулха ёһогүй;

- мэдүүлгэнүүдыг абаха эхилһэн үдэрһөө хойшо шэлэн абалгын соносколдо хубилалтанууд оруулагдаһан ушарта шэлэн абалгын соносколдо шэлэн абалгын хабаадагшадай мэдүүлгэнүүдтэ хубилалтануудыг оруулха эрхэ тухай заалта оруулагдаха;

- мэдүүлгэ оруулһан шэлэн абалгын хабаадагшадта «Сахим мүнгэн» гурым хэрэглэн, шэлэн абалгын соносколгын хубилалтанууд тухай үдэрэй хойто үдэрһөө хойшо бэшэ мэдээсэгдэнэ.

1.4.6. 13-дахи пунктда:

1.4.6.1. Наймадахи абзац удаадахи найруулгаар:

«- Буряад Уласай дэбисхэр дээрэхи хүдөө ажахын үйлэдбэрийн үлхөө нэгэдэлдэ ажал ябуулха ба Буряад Уласай дэбисхэр дээрэхи татабарийн албанда бүридхэлдэ абтаха;».

1.4.6.2. Арбан табадахи абзац удаадахи найруулгаар:

«- хүнэй үхэрэй ба (гү, али) ямаанай хүрэгэй аюулгүй байдалыг

хангаха, тоосоото мүнгэн хангай эрьесын жэлдэ хү үйлэдбэрилэлэй хэмжээн тоосоото мүнгэн хангай жэлэй урда тээхи жэлэй хэмжээндэ харисуулан, тоосоото гү, али мүнөө байһан мүнгэн хангай эрьесын жэлдэ хү үйлэдбэрилхэ талаар ажал ябуулга эхилһэн мүнгэн хангай абагшадһаа болон мүнгэн хангай баримтата дансануудые оруулһан хүнүүдһээ бусад хараалагдаагүй ушарнуудай (байгаалиин аюул, тэрэ тоодо түймэр) тохёолдохо ба (гү, али) үхэрэй лейкозһоо хүрэгэй элүүрые хайжаруулха хэмжээнүүдые тоосоото гү, али энэ мүнгэн хангай жэлдэ бэелүүлхэ;».

1.4.6.3. Удаадахи удхатайгаар абзацуудые нэмэхэ:

«- уһаар хангалгын талаар холбоото уласай гүрэнэй бюджетэй эмхи зургаанда уһаар хангалгын талаар 50 мянган түхэригһөө дээшэ хэмжээнэй уһаар хангалгын (хажуу тээшээ урдахуулга) туһаламжада болзорто үри шэрийн мүнгэн дэмжэлтэ абахын урда жэлдэ үгы байбал, тэрэнэй дэбисхэр дээрэ шэлэн абалгада хабаадагша ажал ябуулдаг;

- Оросой Холбоото Уласай Засагай газарай 2023.02.02-ой №154 «Хүдөө ажахын газарнуудай гүрэнэй тобыёг бариха гурим тухай» тогтоолоор баталагдаһан хүдөө ажахын газарнуудай гүрэнэй тобыёг ябуулха тухай Дүримэй 1-дэхи хабсаргалтада тааруулан, хүдөө ажахын үйлэдбэрийн ябуулагдажа байһан гү, али хэгдэхэ түсэбтэй газарай хэһэгүүдэй эзэдэй, газар хэрэглэгшэдэй, газарай эзэдэй, хүлһэлэгшэдэй оруулһан мэдээсэлнүүдые хүдөө ажахын газарай гүрэнэй тобыёгто оруулха.

1.4.7. 14-дэхи пунктда удаадахи удхатайгаар абзац нэмэхэ:

«- энэ Журамай 2-дохи пунктын ёһоор Яаманда мэдээсэгдэһэн байгша оной мүнгэн хангай эрьесын жэлэй бюджетэй үүргэ дүүргэхэ хизаарлалтанууд дуталдана».

1.4.8. 15-дахи пунктда:

1.4.8.1. 2-дохи дотор пунктда удаадахи удхатайгаар абзац нэмэхэ:

«- гү, али нютагай засагай байгууламжын (хүдөө һуурин) хүтэлбэрилэгшын үнэмшэлгэтэй, өөрын үйлэдбэрийн ажал ябуулга эрхилжэ, «Мэргэжэлэй олзоһоо татабари» гэхэн тусхай татабариин гурим хэрэглэжэ байһан эрхэтэдтэ мүнгэн дэмжэлтэ үгтэдэг жэлэй урда адагынь 12 нарын туршада үйлэдбэрийн ажал ябуулга ябуулһан тухай гэр бүлын дэбтэрһээ хэһэг;

1.4.8.2. 10-дахи дотор пунктда:

1.4.8.2.1. «Тоосоото мүнгэн хангай жэлдэ» гэхэн үгэнүүдые «тоосоото гү, али үнгэржэ байһан мүнгэн хангай жэлдэ» гэхэн үгэнүүдээр хэлгэхэ.

1.4.8.2.2. Удаадахи удхатайгаар абзац нэмэхэ:

«Хэрбээ тодорхойлогдоһон баримта бэшэг үгтөөгүй хаань, Яаман зургаанууд хоорондын харилсаанай гуримаар бээ дааһан аргаар гуйха».

1.4.8.3. 11-дэхи дотор пунктда:

1.4.8.3.1 «Тоосоото мүнгэн хангай жэлдэ» гэхэн үгэнүүдые «тоосоото гү, али үнгэржэ байһан мүнгэн хангай эрьесын жэлдэ» гэхэн үгэнүүдээр хэлгэхэ.

1.4.8.3.2. Удаадахи удхатайгаар абзац нэмэхэ:

«Хэрбээ тодорхойлогдохон баримта бэшэг үгтөөгүй хаань, Яаман зургаанууд хоорондын харилсаанай гуримаар бээ даахан аргаар гуйха».

1.4.8.4. Удаадахи удхатайгаар 13-дахи ба 14-дэхи дотор пунктнууды нэмэхэ:

«13) үмсын хамһабариин ажахы эрхилдэг «Мэргэжэлэй олзо оршын татабари» гэхэн татабариин тусхай гурим хэрэглэжэ байһан эрхэтэд мэргэжэлэй олзоһоо татабари түлэгшын түлөө хубиин хүнэй бүридхэлдэ абтаһан (бүридхэлһээ болуулха) тухай үнэмшэлгэ тушааха ёһотой.

«Хэрбээ тодорхойлогдохон баримта бэшэг үгтөөгүй хаань, Яаман зургаанууд хоорондын харилсаанай гуримаар бээ даахан аргаар гуйха».

14) «хүдөө ажахын даадхалай хэлсээ гүрэнэй дэмжэлгээр хүнэй ажахын малай тоотой холбоотойгоор баталагдаһан (байгаа хаань)».

1.4.9. 18-дахи пунктын дүрбэдэхи абзац хасаха.

1.4.10. Удаадахи удхатайгаар 18.1-дэхи пункт нэмэхэ:

«18.1. Шэлэн абалгада хабаадаха тухай мэдүүлгэ оруулха болзорой дүүрэтэр нэгэшье мэдүүлгэ оруулагдаагүй гү, али гансал нэгэ мэдүүлгэ оруулагдаа хаань, мүнгэн дэмжэлтэдэ хүртэхэ хүнүүдые шэлэн абалга амжалтагүй болоо гэжэ тоологдохо; гү, али бүхы ороһон мэдүүлгэнүүд шэлэн абалгын соносхол соо шэлэн абалгын хабаадагшадай мэдүүлгэ үгэхэ эрил-тэнүүдтэ тааранагүй гэхэн шийдхэбэри абтабал; гү, али мэдүүлгэнүүдые шалгаһанай дүнгүүд дээрэ үндэһэлэн, гансал нэгэ мэдүүлгэ шэлэн абалгын соносхолдо табигдаһан эрилтэнүүдтэ таараа хаань».

1.4.11. 20-дохи пункт удаадахи найруулгаар:

«20. Шэлэн абалгын дүнгүүдые суглуулха баримта гэршэлһэн бэшэг шэлэн абалгын илагшадые тодорхойлһон дүнгүүд дээрэ үндэһэлжэ, нэгэдэмэл гол үүдэндэ һурамхяар байгуулагдана. Шэлэн абалгын дүнгүүдые тобшолол хэхэ баримта гэршэлһэн бэшэгтэ Комиссиин түрүүлэгшын болон Комиссиин гэшүүдэй «Сахим мүнгэн» гуримда нэмэлтэ мэргэжэлтэй сахим гар табижа, нэгэдэмэл гол үүдэндэ гар табиһан үдэрһөө хойшо түрүүшын ажалай үдэрһөө хойшо иимэ мэдээсэлнүүд заажа табигдана:».

1.4.12. 22-дохи пунктын наймадахи абзацай һүүлдэ удаадахи удхатайгаар абзацууды нэмэхэ:

«- уһалжа газар һайжаруулгын талаар холбоото уласай гүрэнэй бюджетэй эмхидэ уһаар хангалгын (хажуу тээшээ урдахуулга) албанай түлөө болзор-то үри шэриин мүнгэн дэмжэлтэ абаһан жэлэй урда тээхи жэлдэ байгаа гү, али үгы гү гэхэн тухай, тэрэнэй дэбисхэр дээрэ шэлэн абалгын хабаадагша ажал ябуулдаг. Хэрбээ шэлэн абалгын хабаадагша тухай энэ мэдээсэл үнгэржэ байһан жэлдэ гүрэнэй бусад дэмжэлгын хэмжээнүүдэй хэмжээндэ эригдэһэн байгаа хаань, дабтан эригдэхгүй;

- Хүдөө ажахын газарай Нэгэн холбоото уласай мэдээсэлэй гурим (ЕФИС ЗСН) хэрэглэн, хүдөө ажахын газарнуудай гүрэнэй бүридхэлдэ газарай хэһэг (газарай хэһэгүүд) тухай мэдээсэл оруулха тухай.

1.4.13. 23-дахи пунктын хоёрдохи, гурбадахи абзацуудыг удаадахи найруулгаар:

«Комиссиин бүридэл, үүргэ, хүдэлмэрийн гурим Яаманай захиралтаар баталагдана. Комиссиин бүридэлдэ иимэ хүнүүд орожо болохогүй: шэлэн абалгын хабаадагшадай үндэхэлэгшэд, гэшүүд, ажалшад, мүн тэдэнтэй дүтэ гү, али гэрлэлгын талаар холбоотой хүнүүд (эхэ эсэгэ, нүхэр, үхибүүд, аха дүүнэр, эгэшэ дүүнэр, мүн аха дүүнэр, эгэшэ дүүнэр, эхэ эсэгэнэр, нүхэрэй үхибүүд ба үхибүүдэй нүхэрнүүд), тэдэнтэй эд зөөрин, бүлэгэй гү, али бусад дүтын харилсаатай хүнүүд; 2022.07.14-эй №255-ФЗ «Хари гүрэнэй нүлөө доро байһан хүнүүдэй үйлэ хэрэгыг хинадаг тухай» холбоото уласай хуулийн ёһоор хари гүрэнэй агент гэхэн зэргэтэй хүнүүд.

Мүнгэн дэмжэлтэ абалгын хабаадагшад шэлэн абалгын сонсхолдо тогтооһон мэдүүлгэ оруулха болзорой дүүрэхэнэй һүүлдэ ажалай нэгэ үдэрһөө хойшо Яаманда, мүн Комиссиин гэшүүдтэ «Сахим мүнгэн» гуримда шэлэн абалгын хабаадагшадай оруулһан мэдүүлгэнүүдыг хаража үзэхэ эрхэ олгогдохо».

1.4.14. 25-дахи пункт хүсэһөө буураһанда тоолохо.

1.4.15. 26-дахи пункт удаадахи найруулгаар:

«26. Хүлээн абтаһан мэдүүлгэнүүдэй хүндын зиндаа шэлэн абалгын хабаадагшадай шэглэлнүүдыг, шэлэн абалгын шалгуурнуудыг, мэдүүлгэнүүдыг абтаһан гуримуудыг дүүргэхэн дээрэ үндэхэлжэ үнгэргэгдэдэг.

Мүнгэн дэмжэлтэ шэлэн абалгын хабаадагшадай дунда иимэ гуримаар хубаагдана:

шэлэн абалгын илагша бүхэндэ энэ Журамай VI хубиин ёһоор тоологдоһон мүнгэн дэмжэлтын хэмжээн үгтэнэ, зүгөөр мэдүүлгэ соо шэлэн абалгын илагшын гуйһан Мүнгэн дэмжэлтэ хэмжээнһээ ехэ бэшэ».

1.4.16. 27-дохи пунктын нэгэдэх, хоёрдохи абзацуудыг удаадахи найруулгаар:

«27. Мүнгэн дэмжэлтэ абаха хүнүүдыг шэлэн абалгын ажал дүүргэхэ ба шэлэн абалгын илагшыг (илагшадыг) тодорхойлхын тулада Комисси энэ Журамай 21-дэх пункт соо тогтооһон һүүлшын үдэрһөө хойшо шэлэн абалгын дүнгүүдыг тобшолһон баримта гэршэлхэн бэшэг зохёохо.

Шэлэн абалгын дүнгүүдыг тобшолол хэхэ баримта гэршэлхэн бэшэгтэ Комиссиин түрүүлэгшын болон Комиссиин гэшүүдэй «Сахим мүнгэн» гуримда нэмэлтэ мэргэжэлтэй сахим гар табижа, гараа табиһан үдэрһөө хойшо түрүүшын ажалай үдэрһөө хойшо бэшэ нэгэдэмл гол үүдэндэ иимэ мэдээсэлнүүдыг заажа табигдана:».

1.4.17. Удаадахи удхатайгаар 27.1-дэх пункт нэмэхэ:

«27.1. Яаман шэлэн абалгын дүнгүүдыг тобшолһон баримта гэршэлхэн бэшэгтэ хубилалтануудыг оруулха шалтагание зааһан баримта гэршэлхэн бэшэгтэй шэнэ хубилалта зохёожо, шэлэн абалгын дүнгүүдыг тобшолһон баримта гэршэлхэн бэшэгтэй түрүүшын хубилалтада гараа табиһан үдэрһөө хойшо 10 литыг үдэрһөө хойшо бэшэ

хубилалтануудыг оруулха ёготой».

1.4.18. 28-дахь пункт удаахь найруулгаар:

«28. Холбоото улсайд гүрэнэй мэдээсэлэй гуримда мал эмнэлгын халбаридь хүнэй баталагдахан хэмжээндэ мүнгэн дэмжэлтэ иимэ хэмжээгээр үгтэнэ:

- 10.0 түхэриг үхэрэй ба (гү, али) ямаанай хүнэй нэгэ килограммда хүдөө ажахын үйлэдбэрилэгшэдтэ үйлэдбэрилэгдэһэн, худалдахан ба (гү, али) дотоодын болбосоруулгада эльгээгдэһэн хүдөө ажахын үйлэдбэрилэгшэдтэ, энэ жэлэй үхэрэй дунда зэргын хүнэй үйлэдбэрилэл 5,000 кг-һаа бага байгаа, (гү, али) ямаанай - 1,500 кг-һаа бага хүнэй үйлэдбэрилэгшэд болон хүдөө ажахын үйлэдбэрилэлэй үйлэдбэрилэлыг эхилһэн мэдээсэлэй гү, али мүнөөдэрэй мүнгэн хангай жэл;

- Үхэрэй ба (гү, али) ямаанай хүнэй нэгэ килограммда 12,0 түхэриг хүдөө ажахын үйлэдбэрилэгшэдтэ 5001 кг-һаа дээшэ хүнэй дунда зэргын үйлэдбэрилэл 5001 кг-һаа дээшэ, (гү, али) ямаанай - 1501 кг-һаа дээшэ байхан хүдөө ажахын үйлэдбэрилэгшэдтэ өөрын болбосоруулгада эльгээгдэһэн.

Хэрбээ байгаа хаань, шэлэн абалгын хабаадагшын мэдүүлгэ оруулхан үдэртэ гүрэнэй дэмжэлтэтэй хүнэй үйлэдбэрилэлтэй томо ба (гү, али) бага үхэрэй даадхалай тоо 1,2-һоо дээшэ бэшэ хубяар үдхэн дээшэлүүлгэтэй байха ёготой».

1.4.19. 30-дахь пунктда «энэ Журамай 31-дэхи пунктда заахан хэлсээ баталхан үдэрһөө хойшо» гэхэн үгэнүүдыг «энэ Журамай 27-дохи пунктын ёһоор мүнгэн дэмжэлтэ үгэхэ тухай Яаманай шийдхэбэрийн үдэрһөө хойшо» гэхэн үгэнүүдээр хэлгэхэ.

1.4.20. «VII. Мүнгэн дэмжэлтэ үгэхэ дүримүүдыг сахиха тухай мэдээсэл үгэхэ, хинаха (саг үргэлжын хиналта) эрилтэнүүд ба тэдэнэй эбдэһэнэй түлөө харюусалга» гэхэн хубийн нэрэмжэ иимэ:

«VIII. Мүнгэн дэмжэлтэ үгэхэ дүримүүдыг сахиха тухай мэдээсэхэ, хинаха (саг үргэлжын хиналта,) эрилтэнүүд ба тэдэнэй эбдэһэнэй түлөө харюусалга».

1.4.21. 34-дэхи пунктын гурбадахь абзац удаахь найруулгаар:

«Оросой Холбоото Уласта бага болон дунда хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгэ хүгжөөхэ тухай» 2007.07.24-эй Холбоото улсайд хуулийн №209-ФЗ ёһоор микро олзын хэрэг эрхилэгшэд болоһон мүнгэн дэмжэлтэдэ хүртэгшэд, өөрын үмсын хамнабариин ажахы эрхилдэг ба «Мэргэжэлэй олзо оршын талаар татабариин» тусхай гурым хэрэглэжэ байхан эрхэтэд тоосоото жэлэй удаахь жэлэй феввалийн 1-һээ хойшо бэшэ жэлдээ нэгэ дахин мүнгэн дэмжэлтэ үгэхэ дүнгүүдыг харуулна».

1.4.22. 37-дохи пунктын хоёрдохь абзац удаахь найруулгаар:

«Оросой Холбоото Уласта бага ба дунда хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгэ хүгжөөхэ тухай» 2007.07.24-эй №209-ФЗ Холбоото улсайд хуулийн ёһоор микро олзын хэрэг эрхилэгшэд болоһон мүнгэн дэмжэлтэ абагшадта, өөрын өөрын үмсын хамнабариин ажахы эрхилдэг ба

«Мэргэжэлэй олзо оршын талаар татабариин» тусхай гурим хэрэглэжэ байһан эрхэтэдтэ мүнгэн дэмжэлтэ үзүүлэлгын дүнгүүдэй туйлалга жэлдээ нэгэ дахин болоно».

1.4.23. Һү үйлэдбэрилэл дэмжэхын тула мүнгэн дэмжэлтэ үзүүлхэ Гуримда 1-дэхи хабсаргалта энэ тогтоолой 1-дэхи хабсаргалтада тааруугаар шэнэ түхэлөөр табигдаха.

1.4.24. Энэ тогтоолой 2-дохи хабсаргалтада тааруулжа, Һү үйлэдбэрилэл дэмжэлгын мүнгэн дэмжэлтэ үзүүлхэ Гуримда 3-дахи хабсаргалта шэнэ түхэлөөр табигдаха.

1.5. 5-дахи хабсаргалтада:

1.5.1. 12-дохи пунктда «шэлэн абалгада хабаадаха баримтануудые тушааха үдэртэ» гэхэн үгэнүүдые «энэ Журамай 13-дахи пунктын нэгэдэхи абзацта зааһан үдэртэ» гэхэн үгэнүүдээр хэлгэхэ.

1.5.2. Удаадахи удхатайгаар 12.1-дэхи пункт нэмэхэ:

«12.1. Яаман шэлэн абалга тухай соносхолдо иимэ ушарнуудые баримталжа, шэлэн абалгын хабаадагшадай мэдүүлгэнүүдые абаха һүүлшын үдэрһөө хойшо бэшэ хубилалтануудые оруулха:

- шэлэн абалгын ябасада хабаадагшадай мэдүүлгэ оруулха һүүлшын болзор иимэ аргаар үргэдхэгдэхэ ёһотой: иимэ хубилалтануудые хэһэн үдэрэй хойто үдэрһөө мэдүүлгэнүүдые хүлээн абаха хаагдаха үдэр болотор зааһан болзор 3 литын үдэр болоно;

- шэлэн абалга тухай соносхолдо хубилалтануудые оруулхадаа, мүнгэн дэмжэлтэ абаха хүнүүдые шэлэн абалгын аргада хубилалтануудые оруулха ёһогүй;

- мэдүүлгэ абажа эхилһэн үдэрһөө хойшо шэлэн абалгын соносхолдо хубилалтанууд оруулагдаһан ушарта шэлэн абалгын соносхолдо шэлэн абалгын хабаадагшадай мэдүүлгэнүүдтэ хубилалтануудые оруулха эрхэ тухай заалта оруулагдаха;

- мэдүүлгэ оруулһан шэлэн абалгын хабаадагшадта «Сахим мүнгэн» гурим хэрэглэн, шэлэн абалгын соносхолгын хубилалтанууд тухай үдэрэй хойто үдэрһөө хойшо бэшэ мэдээсэгдэнэ.

1.5.3. 13-дахи пунктда:

1.5.3.1. Наймадахи абзац удаадахи найруулгаар:

«- Буряад Уласай дэбисхэр дээрэ хүдөө ажахын үйлэдбэрийн үлхөө нэгэдэлдэ ажал ябуулха ба Буряад Уласай дэбисхэр дээрэхи татабариин албанда бүридхэлдэ абтаха;».

1.5.3.2. Удаадахи удхатайгаар абзацуудые нэмэхэ:

«- уһаар хангалгын талаар холбоото уласай гүрэнэй бюджетэй эмхи зургаанда уһаар хангалгын талаар 50 мянган түхэригһөө дээшэ хэмжээнэй уһаар хангалгын (хажуу тээшээ урдахуулга) туһаламжада болзорто үри шэрийн мүнгэн дэмжэлтэ абахын урда жэлдэ үгы байбал, тэрэнэй дэбисхэр дээрэ шэлэн абалгада хабаадагша ажал ябуулдаг;

- Оросой Холбоото Уласай Засагай газарай 2023.02.02-ой №154 «Хүдөө ажахын газарнуудай гүрэнэй тобыг бариха гурим тухай»

тогтоолоор баталагдахан хүдөө ажахын газарнуудай гүрэнэй тобыг ябуулха тухай Дүримэй 1-дэхи хабсаргалтада тааруулан, хүдөө ажахын үйлэдбэрийн ябуулагдажа байхан гү, али хэгдэхэ түсэбтэй газарай хэһэгүүдэй эзэдэй, газар хэрэглэгшэдэй, газарай эзэдэй, хүлһэлэгшэдэй оруулхан мэдээсэлнүүдые хүдөө ажахын газарай гүрэнэй тобыгто оруулха.

1.5.4. 14-дэхи пунктда удаадахи удхатайгаар абзац нэмэхэ:

«- энэ Журамай 2-дохи пунктын ёһоор Яаманда мэдээсэгдэһэн энэ жэлэй мүнгэн һангай эрьесын жэлэй бюджетэй үүргэ дүүргэхэ хизаарлалтанууд дуталдана».

1.5.5. 18-дахи пунктын дүрбэдэхи абзац хасаха.

1.5.6. Удаадахи удхатайгаар 18.1-дэхи пункт нэмэхэ.

«18.1. Шэлэн абалгада хабаадаха тухай мэдүүлгэ оруулха болзорой дүүрэтэр нэгэшье мэдүүлгэ оруулагдаагүй гү, али гансал нэгэ мэдүүлгэ оруулагдаа һаань, мүнгэн дэмжэлтэдэ хүртэхэ хүнүүдые шэлэн абалга амжалтагүй болоо гэжэ тоологдохо; гү, али бүхы ороһон мэдүүлгэнүүд шэлэн абалгын соносхол соо шэлэн абалгын хабаадагшадай мэдүүлгэ үгэхэ эрил-тэнүүдтэ тааранагүй гэхэн шийдхэбэри абтабал; гү, али мэдүүлгэнүүдые шалгаһанай дүнгүүд дээрэ үндэһэлэн, гансал нэгэ мэдүүлгэ шэлэн абалгын соносхолдо табигдаһан эрилтэнүүдтэ таараа һаань».

1.5.7. 20-дохи пункт удаадахи найруулгаар:

«20. Шэлэгдэмэл хабаадагшадай мэдүүлгэ нээхэ баримта гэршэлһэн бэшэг байгуулга мэдүүлгэ абаха болзорой дүүрэхэн үдэрһөө хойшо нэгэдэхи ажалай үдэрһөө хойшо бэшэ нэгэдэмэл гол үүдэндэ һурамхяр үнгэргэгдэдэг ба «Сахим мүнгэн» гуримда Комиссиин Түрүүлэгшын болон Комиссиин гэшүүдэй нэмэгдэһэн мэргэжэлэй сахим гарай үсэгөөр гар табидаг, мүн тэрэнэй гараа табигдан үдэр нэгэдэмэл гол үүдэндэ удаадахи ажалай нэгэдэхи үдэрһөө хойшо бэшэ табигдана».

1.5.8. 22-дохи пунктын наймадахи абзацай һүүлдэ удаадахи удхатайгаар абзацуудые нэмэхэ:

«- газар уһажуулан гү, али хатаан үрэжэлыень һайжаруулгын һалбарида холбоото уласай гүрэнэй бюджетэй эмхи зургаанда уһаар хангалгын (хажуу тээшээ урдахуулга) туһаламжа үзүүлхэ болзорто үри шэриин мүнгэн дэмжэлтэ абаһан жэлэй урда тээхи жэлдэ, тэрэнэй дэбисхэр дээрэ шэлэн абалгада хабаадагшын ажаябуулгаяа ябуулдаг тухай. Хэрбээ энэ жэлдэ шэлэн абалгын хабаадагша тухай мэдээсэл гүрэнэй бусад дэмжэлгын хэмжээнүүдэй хэмжээндэ эригдэһэн байгаа һаань, дабтан эригдэхэгүй;

- Хүдөө ажахын газарай нэгэн холбоото уласай мэдээсэлэй гурим (ЕФИС ЗСН) хэрэглэн, хүдөө ажахын газарнуудай гүрэнэй тобыгто газарай хэһэг (газар хэһэгүүд) тухай мэдээсэл оруулха тухай.

1.5.9. 23-дахи пунктын хоёрдохи, гурбадахи абзацуудые удаадахи найруулгаар:

«Комиссиин бүридэл, үүргэ, хүдэлмэрийн гурим Яаманай захирал-

таар баталагдана. Комиссиин бүридэлдэ иимэ хүнүүд орожо болохогүй: шэлэн абалгын хабаадагшадай үндэһэлэгшэд, гэшүүд, ажалшад, мүн тэдэнтэй дүтэ гү, али гэрлэлгын талаар холбоотой хүнүүд (эхэ эсэгэ, нүхэр, үхибүүд, аха дүүнэр, эгэшэ дүүнэр, мүн аха дүүнэр, эгэшэ дүүнэр, эхэ эсэгэнэр, нүхэрэй үхибүүд ба үхибүүдэй нүхэрнүүд), тэдэнтэй эд зөөрин, бүлэгэй гү, али бусад дүтын харилсаатай хүнүүд; 2022.07.14-эй №255-ФЗ «Хари гүрэнэй нүлөө доро байһан хүнүүдэй үйлэ хэрэгыг хинадаг тухай» холбоото уласай хуулийн ёһоор хари гүрэнэй агент гэхэн зэргэтэй хүнүүд. Мүнгэн дэмжэлтэ абагшадые шэлэн абалгын соносхолдо тогтооһон мэдүүлгэ оруулха болзорой дүүрэхэнэй һүүлдэ ажалай нэгэ үдэрһөө хойшо Яаманда, мүн Комиссиин гэшүүдтэ «Сахим мүнгэн» гуримда шэлэн абалгын хабаадагшадай оруулһан мэдүүлгэнүүдые хаража үзэхэ эрхэ олгогдохо».

1.5.10. 25-дахи пункт хүсэһнөө буураһанда тоолохо.

1.5.11. 26-дахи пункт удаадахи найруулгаар:

«26. Хүлээн абтаһан мэдүүлгэнүүдэй хүндын зиндаа шэлэн абалгын хабаадагшадай шэглэлнүүдые, шэлэн абалгын шалгуурнуудые, мэдүүлгэнүүдые абаһан гуримуудые дүүргэхэн дээрэ үндэһэлжэ үнгэргэгдэдэг.

Мүнгэн дэмжэлтэ шэлэн абалгын хабаадагшадай дунда иимэ гуримаар хубаагдана:

шэлэн абалгын илагша бүхэндэ энэ Журамай V хубиин ёһоор тоосогдоһон мүнгэн дэмжэлтын хэмжээн хубаагдана, зүгөөр мэдүүлгэ соо шэлэн абалгын илагшын гуйһан мүнгэн дэмжэлтын хэмжээнһээ ехэ бэшэ».

1.5.12. 27-дохи пунктн нэгэдэхи, хоёрдохи абзацууд удаадахи найруулгаар:

«27. Мүнгэн дэмжэлтэ абаха хүнүүдые шэлэн абалгын ажал дүүргэхэ ба шэлэн абалгын илагшыг (илагшадые) тодорхойлхын тулада Комисси энэ Журамай 21-дэхи пункт соо тогтооһон һүүлшын үдэрһөө хойшо шэлэн абалгын дүнгүүдые тобшолһон баримта гэршэлһэн бэшэг зохёохо.

Шэлэн абалгын дүнгүүдые суглуулха баримта гэршэлһэн бэшэг шэлэн абалгын илагшадые тодорхойлһон дүнгүүд дээрэ үндэһэлжэ, нэгэдэмэл гол үүдэндэ һурамхяар байгуулагдана. Шэлэн абалгын дүнгүүдые тобшолол хэхэ баримта гэршэлһэн бэшэгтэ Комиссиин түрүүлэгшын болон Комиссиин гэшүүдэй «Сахим мүнгэн» гуримда нэмэлтэ мэргэжэлтэй сахим гар табижа, гараа табиһан үдэрһөө хойшо түрүүшын ажалай үдэрһөө хойшо бэшэ нэгэдэмэл гол үүдэндэ иимэ мэдээсэлнүүд заажа табигдана:».

1.5.13. Удаадахи удхатайгаар 27.1-дэхи пункт нэмэхэ:

«27.1. Яаман шэлэн абалгын дүнгүүдые тобшолһон баримта гэршэлһэн бэшэгтэ хубилалтануудые оруулха шалтагании зааһан баримта гэршэлһэн бэшэгэй шэнэ хубилалта зохёожо, шэлэн абалгын дүнгүүдые тобшолһон баримта гэршэлһэн бэшэгэй түрүүшын хубилалтада гараа табиһан үдэрһөө хойшо 10 литын үдэрһөө хойшо бэшэ

хубилалтануудыг оруулха ёготой».

1.5.14. 29-дэхи пунктда «энэ Журамай 31-дэхи пунктда зааһан хэлсээндэ гараа табиһан үдэрһөө хойшо» гэхэн үгэнүүдыг «энэ Журамай 27-дохи пунктын ёһоор мүнгэн дэмжэлтэ үгэхэ тухай Яаманай шийдхэбэрийн үдэрһөө хойшо» гэхэн үгэнүүдээр хэлгэхэ».

1.6. 6-дахи хабсаргалтада:

1.6.1. 12-дохи пунктда «шэлэн абалгада хабаадаха баримтануудыг тушааха үдэртэ» гэхэн үгэнүүдыг «энэ Журамай 13-дахи пунктын нэгэдэхи абзацта зааһан үдэртэ» гэхэн үгэнүүдээр хэлгэхэ.

1.6.2. Удаадахи удхатайгаар 12.1-дэхи пункт нэмэхэ:

«12.1. Яаман шэлэн абалга тухай соносхолдо иимэ ушарнуудыг баримталжа, шэлэн абалгын хабаадагшадай мэдүүлгэнүүдыг абаха һүүлшын үдэрһөө хойшо бэшэ хубилалтануудыг оруулха:

- шэлэн абалгын ябасада хабаадагшадай мэдүүлгэ оруулха һүүлшын болзор иимэ аргаар үргэдхэгдэхэ ёготой: иимэ хубилалтануудыг хэһэн үдэрэй хойто үдэрһөө мэдүүлгэнүүдыг хүлээн абаха һүүлшын үдэр хүрэтэр зааһан болзор 3 литын үдэрһөө бага бэшэ;

- шэлэн абалга тухай соносхолдо хубилалтануудыг оруулхадаа, мүнгэн дэмжэлтэдэ хүртэхэ хүнүүдыг шэлэн абалгын аргада хубилалтануудыг оруулха ёгогүй;

- мэдүүлгэ абажа эхилхэн үдэрһөө хойшо шэлэн абалгын соносхолдо хубилалтанууд оруулагдаһан ушарта шэлэн абалгын соносхолдо шэлэн абалгын хабаадагшадай мэдүүлгэнүүдтэ хубилалтануудыг оруулха эрхэ тухай заалта оруулагдаха;

- мэдүүлгэ оруулһан шэлэн абалгын хабаадагшадта «Сaxим мүнгэн» гурим хэрэглэн, шэлэн абалгын соносхолгын хубилалтанууд тухай үдэрэй хойто үдэрһөө хойшо бэшэ мэдээсэгдэнэ.

1.6.3.13-дахи пунктда:

1.6.3.1. Наймадахи абзац удаадахи найруулгаар:

«- Буряад Уласай дэбисхэр дээрэхи хүдөө ажахын үйлэдбэрийн үлхөө нэгэдэлдэ ажал ябуулха ба Буряад Уласай дэбисхэр дээрэхи татабариин албанда бүридхэлдэ абтаха;».

1.6.3.2. Удаадахи удхатайгаар абзацуудыг нэмэхэ:

«- уһаар хангалгын талаар холбоото уласай гүрэнэй бюджетэй эмхи зургаанда уһаар хангалгын талаар 50 мянган түхэригһөө дээшэ хэмжээнэй уһаар хангалгын (хажуу тээшээ урдахуулга) туһаламжада болзорто үри шэрийн мүнгэн дэмжэлтэ абахын урда жэлдэ үгы байбал, тэрэнэй дэбисхэр дээрэ шэлэн абалгада хабаадагша ажал ябуулдаг;

- Оросой Холбоото Уласай Засагай газарай 2023.02.02-ой №154 «Хүдөө ажахын газарнуудай гүрэнэй тобыг бариха гурим тухай» тогтоолоор баталагдаһан хүдөө ажахын газарнуудай гүрэнэй тобыг ябуулха тухай Дүримэй 1-дэхи хабсаргалтада тааруулан, хүдөө ажахын үйлэдбэрийн ябуулагдажа байһан гү, али хэгдэхэ түсэбтэй газарай хэһэгүүдэй эзэдэй, га-зар хэрэглэгшэдэй, газарай эзэдэй, хүлхэлэгшэдэй

оруулхан мэдээсэлнүүдые хүдөө ажахын газарай гүрэнэй тобьёгто оруулха.

1.6.4. 14-дэхи пунктда удаадахи удхатайгаар абзац нэмэхэ:

«- энэ Журамай 2-дохи пунктын ёһоор Яаманда мэдээсэгдэһэн энэ жэлэй мүнгэн һангай эрьесын жэлэй бюджетэй үүргэ дүүргэхэ хизаарлалтанууд дуталдана».

1.6.5. 15.1-дэхи пунктда «8.1-дэхи пунктда» гэхэн үгэнүүдые «8-дахи пунктын «а» дотор пунктда» гэхэн үгэнүүдээр хэлгэхэ.

1.6.6. 15.2-дохи пунктда «8.2-дохи пунктда» гэхэн үгэнүүдые «8-дахи пунктын «б» дотор пунктда» гэхэн үгэнүүдээр хэлгэхэ.

1.6.7. 19-дэхи пунктын дүрбэдэхи, табадахи абзацуудые хасаха.

1.6.8. Удаадахи удхатайгаар 19.1-дэхи, 19.2-дохи пунктнуудые нэмэхэ:

«19.1. Шэлэн абалгада хабаадаха тухай мэдүүлгэ оруулха болзорой дүүрэтэр нэгэшье мэдүүлгэ оруулагдаагүй гү, али гансал нэгэ мэдүүлгэ оруулагдаа хаань, мүнгэн дэмжэлтэдэ хүртэхэ хүнүүдые шэлэн абалга амжалтагүй болоо гэжэ тоологдохо; гү, али бүхы ороһон мэдүүлгэнүүд шэлэн абалгын соносхол соо шэлэн абалгын хабаадагшадай мэдүүлгэ үгэхэ эрил-тэнүүдтэ тааранагүй гэхэн шийдхэбэри абтабал; гү, али мэдүүлгэнүүдые шалгаһанай дүнгүүд дээрэ үндэһэлэн, гансал нэгэ мэдүүлгэ шэлэн абалгын соносхолдо табигдаһан эрилтэнүүдтэ таараа хаань.

19.2. Байгша оной мүнгэн һангай эрьесын жэлэй туршада Яаман нэмэлтэ шэлэн абалгын ябасые соносохо эрхэтэй».

1.6.9. 20-дохи пункт удаадахи найруулгаар:

«20. Шэлэгдэмэл хабаадагшадай мэдүүлгэ нээхэ баримта гэршэлһэн бэшэг мэдүүлгэ оруулха болзорой дүүрэхэн үдэрһөө хойшо нэгэдэхи ажалай үдэрһөө хойшо бэшэ нэгэдэмэл гол үүдэндэ өөрөө һурамхяар байгуулагдадаг ба «Сахим мүнгэн» гуримда Комиссиин Түрүүлэгшэ болон Комиссиин гэшүүдэй үндэр мэргэжэлтэй сахим гарай үсэгтэйгээр гараа табидаг, мүн лэ нэгэдэмэл гол үүдэндэ удаадахи ажалай үдэрһөө хойшо бэшэ гар табигдана».

1.6.10. 22-дохи пунктын наймадахи абзацай һүүлдэ удаадахи удхатайгаар абзац нэмэхэ:

«- уһалжа газарай һайжаруулгын һалбарида холбоото уласай гүрэнэй бюджетэй эмхи зургаанда уһаар хангалгын (хажуу тээшээ урдахуулга) туһаламжа үзүүлхын түлөө болзорто үри шэриин мүнгэн дэмжэлтэ абахын урда жэлдэ байһан гү, али үгы гү гэхэн тухай, тэрэнэй дэбисхэр дээрэ шэлэн абалгын хабаадагша ажаябуулгаяа ябуулдаг. Хэрбээ шэлэн абалгын хабаадагша тухай энэ мэдээсэл үнгэржэ байһан жэлдэ гүрэнэй бусад дэмжэлгын хэмжээнүүдэй хэмжээндэ эригдэһэн байгаа хаань, дабтан эригдэхгүй;

- Хүдөө ажахын газарай Нэгэн холбоото уласай мэдээсэлэй гурим (ЕФИС ЗСН) хэрэглэн, хүдөө ажахын газарнуудай гүрэнэй тобьёгто газарай хэһэг (газарай хэһэгүүд) тухай мэдээсэл оруулха тухай.

1.6.11. 23-дахи пунктын хоёрдохи, гурбадахи абзацуудыг удаадахи найруулгаар:

«Комиссиин бүридэл, үүргэ, хүдэлмэрийн гурим Яаманай захиралтаар баталагдана. Комиссиин гэшүүд болохогүй: шэлэн абалгын хабаадагшадай үндэхэлэгшэд, гэшүүд, ажалшад, мүн тэдэнтэй нягта холбоотой гү, али гэрлэлгын талаар холбоотой хүнүүд (эхэ эсэгэ, нүхэр, үхибүүд, аха дүүнэр, эгэшэ дүүнэр, мүн аха дүүнэр, эгэшэ дүүнэр, эхэ эсэгэнэр, нүхэрэй үхибүүд болон үхибүүдэй нүхэр), мүн тэдэнтэй дүтын гү, али бусад эд зөөрийн холбоотой хүнүүдэй харилсаанууд; 2022.07.14-эй №255-ФЗ «Хари гүрэнэй нүлөөн доро байһан хүнүүдэй үйлэ ажаллалгыг хинаха тухай» Холбоото уласай хуулийн ёһоор хари гүрэнэй агентын эрхэ зэргэтэй хүнүүд .

мэдүүлгэ оруулха болзорой дүүрэхэнэй һүүлдэ ажалай нэгэ үдэрһөө хойшо Яаманда, мүн Комиссиин гэшүүдтэ «Сахим мүнгэн» гуримда шэлэн абалгын хабаадагшадай оруулһан мэдүүлгэнүүдыг хаража үзэхэ эрхэ олгогдохо».

1.6.12. 25-дахи пункт хүсэнһөө буураһанда тоологдохо.

6.13. 26-дахи пункт удаадахи найруулгаар:

«26. Хүлээн абтаһан мэдүүлгэнүүдэй хүндын зиндаа шэлэн абалгын хабаадагшадай шэглэлнүүдыг, шэлэн абалгын шалгуурнуудыг, мэдүүлгэнүүдыг абаһан гуримуудыг дүүргэхэн дээрэ үндэхэлжэ үнгэргэгдэдэг.

Мүнгэн дэмжэлтэ шэлэн абалгын хабаадагшадай дунда иимэ гуримаар хубаагдана:

Шэлэн абалгын илагша бүхэндэ энэ Журамай VI хубийн ёһоор тоологдоһон мүнгэн дэмжэлтын хэмжээн үгтэнэ, зүгөөр мэдүүлгэ соо шэлэн абалгын илагшын гуйһан мүнгэн дэмжэлтын хэмжээнһээ ехэ бэшэ».

1.6.14. 27-дохи пунктын нэгэдэх, хоёрдохи абзацууд удаадахи найруулгаар:

«27. Мүнгэн дэмжэлтэ абаха хүнүүдыг шэлэн абалгын ажал дүүргэхэ ба шэлэн абалгын илагшыг (илагшадыг) тодорхойлхын тулада Комисси энэ Журамай 21-дэх пункт соо тогтооһон һүүлшын үдэрһөө хойшо шэлэн абалгын дүнгүүдыг тобшолһон баримта гэршэлһэн бэшэг зохёохо.

Шэлэн абалгын дүнгүүдыг суглуулха баримта гэршэлһэн бэшэг шэлэн абалгын илагшыг (илагшадыг) тодорхойлһон дүнгүүд дээрэ үндэхэлжэ, нэгэдэмэл гол үүдэндэ өөрөө һурамхяар байгуулагдана. Шэлэн абалгын дүнгүүдыг тобшолол хэхэ баримта гэршэлһэн бэшэгтэ Комиссиин түрүүлэгшын болон Комиссиин гэшүүдэй «Сахим мүнгэн» гуримда нэмэлтэ мэргэжэлтэй сахим гар табижа, гараа табиһан үдэрһөө хойшо түрүүшын ажалай үдэрһөө хойшо бэшэ нэгэдэмэл гол үүдэндэ иимэ мэдээсэлнүүд заажа табигдана:».

1.6.15. Удаадахи удхатайгаар 27.1-дэх пункт нэмэхэ:

«27.1. Яаман шэлэн абалгын дүнгүүдыг тобшолһон баримта гэршэлһэн бэшэгтэ хубилалтануудыг оруулха шалтагааниг зааһан

баримта гэршэлhэн бэшэгэй шэнэ хубилалта зохёожо, шэлэн абалгын дүнгүүдые тобшолhон баримта гэршэлhэн бэшэгэй түрүүшын хубилалтада гараа табиhан үдэрhөө хойшо 10 литын үдэрhөө хойшо бэшэ хубилалтануудые оруулха ёhотой».

1.6.16. 29-дэхи пунктда «энэ Журамай 31-дэхи пунктда зааhан хэлсээндэ гараа табиhан үдэрhөө хойшо» гэхэн үгэнүүдые «энэ Журамай 27-дохи пунктын ёhoор мүнгэн дэмжэлтэ үгэхэ тухай яаманай шиидхэбэрийн үдэрhөө хойшо» гэхэн үгэнүүдээр hэлгэхэ.

2. Энэ тогтоол албан ёhoор хэблэгдэхэн үдэрhөө хүсэндөө орохо.

**Буряад Уласай Засагай
газарай Түрүүлэгшын
уялга дүүргэгшэ**

В. Сухоруков

*Хабсаргалта ород хэлэн дээрэ үгтэнэ

Хүдөө ажахын ба эдээ хоолой яаман түлэб дурадхаа
утаһан 55-29-57